

Sygn. akt I UK 429/17

POSTANOWIENIE

Dnia 30 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania J. K., I. K. i M. W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.
o ustalenie podlegania ubezpieczeniu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 30 października 2018 r.,
skargi kasacyjnej J. K. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] w
z dnia 30 maja 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] wyrokiem z dnia 30 maja 2017 r. oddalił apelację płatnika składek J. K., prowadzącego działalność gospodarczą w ramach firmy „S.”, od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. Z dnia 25 maja 2016 r. oddalającego odwołanie płatnika składek od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. z dnia 25 stycznia 2015 r. stwierdzających, że zainteresowani I. K. i M. W. nie podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu z tytułu zatrudnienia u płatnika składek w okresie od dnia 11 czerwca do dnia 12 grudnia 2012 r. włącznie.

W wyrokach sądów *meriti* przyjęto, że zainteresowani w spornym okresie nie podejmowali na rzecz płatnika składek czynności, które odpowiadałyby cechom charakterystycznym dla stosunku pracy wymienionym w art. 22 § 1 k.p., takich jak:

osobiste świadczenie pracy podporządkowanej (pod kierownictwem pracodawcy) w sposób ciągły, odpłatny, na rzecz i ryzyko pracodawcy ani, aby płatnik składek kierował pracą zainteresowanych, na bieżąco wydawał im polecenia czy wskazywał jakiegokolwiek konkretne zadania do wykonania. Co więcej, zainteresowani nie wykonali na rzecz płatnika składek właściwie żadnej pracy, gdyż zarówno przed rzekomym zatrudnieniem, jak i w jego trakcie, z uwagi na zły stan zdrowia byli niezdolni do pracy, a płatnik składek przez przeważający okres ich zatrudnienia sam wykonywał wszelkie czynności powierzone im uprzednio, co wskazuje, że zatrudniając zainteresowanych nie potrzebował *de facto* pomocy przy prowadzeniu działalności. Samo formalne zawarcie umowy, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacanie składek nie decyduje o nawiązaniu stosunku pracy stanowiącego tytuł ubezpieczeń społecznych. Konieczne jest bowiem faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy. Brak konstytutywnych cech umowy o pracę oznacza, że strony nie były związane umową o pracę. Ustalenie to prowadzi do konkluzji, że zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm., dalej jako ustawa systemowa) zainteresowani nie podlegają ubezpieczeniom społecznym jako pracownicy w spornych okresach.

Płatnik składek zaskarżył ten wyrok w całości skargą kasacyjną, domagając się jego uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu oraz zasądzenia na jego rzecz kosztów procesu.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia: 1) art. 58 i art. 83 k.c., przez ich niewłaściwe i niezasadne zastosowanie w sytuacji, gdy ze zgromadzonego materiału dowodowego nie można wysnuć tezy uzasadniającej zastosowanie tych przepisów w niniejszej sprawie; 2) art. 233 § 1 k.p.c. „przejawiające się w całkowicie dowolnej ocenie dowodów, gdyż dokonując oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie sposób znaleźć żadnego dowodu na poparcie rozumowania Sądu drugiej instancji”.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący podał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż zaskarżone orzeczenie „w sposób oczywisty narusza przepisy prawa materialnego i procesowego

wskazane przy przytoczeniu podstaw kasacyjnych. Należy zauważyć, iż błędna ocena zgromadzonego materiału dowodowego doprowadziła do wydania orzeczenia, które godzi w zasadę prawa ubezpieczonego do pracy i otrzymywania zasiłku chorobowego w związku z niezdolnością do pracy”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżący wskazuje na przesłankę oczywistego uzasadnienia skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

W rozpoznawanej sprawie brak jest podstaw do przyjęcia, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Stosownie do dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4 poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie

sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Jednak o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860). Ponadto powołując się na oczywiste uzasadnienie skargi, skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia warunków właściwych dla przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., z uwagi na brak wskazania jakiegokolwiek przepisu, którego naruszenie miałoby postać naruszenia kwalifikowanego, widocznego na pierwszy rzut oka. We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący ogranicza się bowiem do twierdzenia, że „Sąd dopuścił się naruszenia prawa procesowego”, co „wynika z zarzutu zawartego w podstawie skargi kasacyjnej”, a więc praktycznie odwołuje się do naruszenia art. 233 k.p.c. wskazanego w podstawach skargi. Skarga nie zawiera też żadnego wyводу prawnego, który stanowiłby poparcie twierdzenia, że jest ona oczywiście uzasadniona zwłaszcza, iż rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, gdyż tylko one decydują o wyniku „przedsądu”.

Według utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). Z tego względu, jak już zaznaczono powyżej, w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wystarczy odwołanie się do naruszenia przepisów wskazanych w podstawach skargi kasacyjnej, które podlegają ocenie Sądu Najwyższego dopiero na etapie rozpoznania skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2018 r., II CSK 742/17, LEX nr 2490623). W konsekwencji należy przyjąć, że skarżący nie wykazał, by zaskarżone orzeczenie było dotknięte tego rodzaju kwalifikowaną wadą prawną, która mogłaby być uznana za elementarną lub oczywistą, a która by uzasadniała twierdzenie o oczywistej zasadności wniesionej skargi kasacyjnej. Stwierdzenie takiego kwalifikowanego naruszenia wymagałoby poszukiwania w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi, jak też ponownej weryfikacji i oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, co usuwa się spod weryfikacji kasacyjnej (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.) i przekreśla tezę o rzekomo oczywistej zasadności wniesionej skargi kasacyjnej.

Niezależnie od powyższego nie może zniknąć z pola widzenia, że zarzuty skargi kasacyjnej sprowadzają się w istocie do polemiki z ustaleniami dowodowymi i oceną dowodów dokonaną przez Sądy obu instancji *meriti*, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że kwestie, dotyczące ustalonych faktów, nie stanowią przedmiotu kontroli kasacyjnej, w związku z czym opartemu na tej podstawie wnioskowi o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania towarzyszą niedopuszczalne motywy (art. 398³ § 3 oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c.; por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2014 r., I UK 412/13, LEX nr 1646934; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574 czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2014 r., V CSK 140/13, LEX nr 1458681).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

